

První poslové jara

Přestože většina dřevin ještě stále odpočívá, v Podzámecké zahradě již můžete obdivovat první kvetoucí keře. Nedaleko od vchodu z ulice Na Kopečku v těchto dnech rozkvetly dva keře vilínu japonského (*Hamamelis japonica*). Rostou podél hlavní cesty u mostu přes mlýnskou strouhu. Vpravo stojí rostlina s méně nápadnými purpurově-oranžovými květy, nalevo směrem k soše bohyně Flóry pak vilín s jasně žlutými korunními plátky. Tento druh pochází z Japonska a v Evropě se pěstuje od druhé poloviny 19. století.

Vilín – *Hamamelis L.*

Základní popis rodu vilín

Jedná se opadavé keře či nízké stromy. Střídavě uspořádané listy svým tvarem připomínají lísku obecnou, jsou jednoduché, nesouměrné a nepravidelně zubaté. Čtyřčetné oboupohlavné květy mají čárkovité korunními lístky, a proto působí velmi křehce. Po opylení se vyvíjí dřevnatějící tobolky. Šest různých druhů vilínů je domácích v Severní Americe a ve východní Asii. Neobvyklá je doba jejich květu. Poupata se otevírají dle druhu buď velmi brzy na jaře, nebo na konci podzimu.

O vzniku vědeckého jména této rostliny lze v literatuře najít dvě verze. Dle jedné mělo být jméno odvozeno řeckého *hamamelis* – označující dřevinu s jedlými plody, což příliš neodpovídá skutečnosti. Nebo vzniklo toto jméno složením z řeckých slov *hama* ve významu současný a *mélo* – jablko (plod). Toto složení by mohlo poukazovat na to, že v době květu se na větvíčkách vilínu stále ještě nacházejí plody z minulého roku.

Nejznámější druhy

vilín japonský (*Hamamelis japonica*)

Jak název napovídá, jsou původní domovinou tohoto druhu vilínu horské lesy v Japonsku. Do Evropy byl dovezen v roce 1862. Dorůstá výšky 3 – 4 m a největší pozornost na sebe poutá v předjaří, díky květům, které se rozvírají ihned, jak se trochu oteplí, často se tak stává již v lednu. Původní druh má korunní plátky jasně žluté na okrajích zvlněné. Pěstuje se několik kultivarů s květy v různých odstínech žluté až purpurové barvy. Na podzim se jeho listy vybarvují dožluta až oranžova.

vilín měkký (*Hamamelis mollis*)

Je považován za nejpůsobivější původní druh vilínu. Pochází z čínských oblastí Hubei a Jiangxi. Do Evropy byl přivezen v roce 1879 anglickým sběratelem rostlin Charlesem Maries (1851 –1902). Jeho květy se také objevují velmi brzy na jaře. Jsou žluté s nezvlněnými okraji plátků. Příjemně voní. Na podzim se jeho listy vybarvují dožluta až oranžova.

vilín jarní (*Hamamelis vernalis*)

Pochází ze Severní Ameriky a do Evropy byl přivezen na počátku 20. století. Pěstuje se pouze zřídka. Jeho světle žluté vonné květy vykvétají brzy na jaře.

vilín viržinský (*Hamamelis virginiana*)

Tento druh se v Evropě pěstuje již od roku 1736, a jak naznačuje pojmenování, jeho původní vlastí je východní část Severní Ameriky. Přivezl jej anglický botanik a zahradník Peter Collinson (1694 –1768). Je to poněkud vyšší keř, který často dosahuje výšky až 5 m. Světle žluté květy se objevují na podzim – v říjnu a listopadu. Jsou málo nápadné, protože keř je

v této době plně olistěn, případně se jeho jisty už vybarvují dožluta. Květy výrazně štiplavě voní.

vilín prostřední (*Hamamelis x intermedia*)

Pod tímto názvem se skrývá nepřeborná paleta odrůd, které vznikly křížením vilínu japonského a vilínu měkkého. První hybridy byly získány okolo roku 1900 v belgickém arboretu Kalmthout. Variabilní jsou jak ve výšce, tak ve zbarvení květů, které zahrnuje všechny odstíny žluté, oranžové až purpurové barvy. Vykvétají brzy na jaře.

V Podzámecké zahradě můžete v jarních měsících obdivovat dva starší keře **vilínu japonského**. Odrůda se žlutými korunními plátky je vysazena nedaleko sochy bohyně Flóry. Druhý keř s purpurovými květy roste nedaleko na druhé straně hlavní cesty. Největší exempláře **vilínu viržinského**, kvetoucího na podzim, rostou na břehu Chotkova rybníka blízko velké skupiny platanů.

Vilín dal jméno celé čeledi rostlin – vilínovitě – *Hamamelidaceae*

Ta v sobě zahrnuje 25 rodů dřevin rostoucích převážně v subtropickém klimatu. Na našem území se jako okrasné rostliny mohou pěstovat například **lískovníček** (*Corylopsis*), **parrotii** (*Parrotia*), **parrotiovku** (*Parrotiopsis*) nebo **ambroň** (*Liquidambar*).

Lenka Křesadlová
2. března 2012